

Fluifamentum de Concubinarijs non

absoluendis quibuscunq; ac eorum periculis plurimis.

A Theologis Coloniensibus approbatum,
cum additionibus sacratissimo
rum Canonum.

¶ Contra Uenerem sacerdotum
Poeta gentilis.

Mosce abesse proculi uideo, discedite ab aris:
Quos tulit heiterna gaudia nocte Venus,
Casta placent superis, pura cum uite venisset
Et manibus puris lumite fontis aquas.

¶ Si apud Gentiles sacerdotes sacrificaturos immundicia detestabilis fuit quanto magis apud Chritianos: qui corpus Christi sumunt.

¶ Sanctus Hieronymus dicit,
¶ Q sacerdos tibi licite de altari viuere: non luxuriare permittitur.

¶ Terentius,

Veritas odium parit.

¶ Helodras,

Sed sub iusto iudice vincis. Z iij

De Concubinarijs

¶ Quia multorum ludibrio fit/ qui in epulas presertim carnalium nititur discutere. Ideo ut obstruatur os loquentium iniqua in istis copulatis ponit allegatio et probatio doctorum secundum materiam exigentiam: ne videantur fantasie et monachorum somnia, quemadmodum modum carnales interpretari solet et abominari.

Confessor mi venerabilis antequam de concubinarijs periculis nonnulla tescum contuli: quapropter tua gratia hec mouet questio.

¶ Vbi et per que possit ostendi concubinarium nisi concubinam abiciat non debere absolui.

¶ Et quantum hanc discutere maiorum sit viresque meas accedat, fragmentis tamen alienis his desuper medicamentum collectis gratanter velim te reficias. Responsum igitur per conclusiones in primis alijs deponit annexis auscultata, vno distinxit presupposito videlicet. Omnis fornicarius et concubinarium concubitus est prohibitus tam in lege nature quam in lege Moyse et gratie et est mortalis culpa. Cuius probatio patet per beatum Thomam, secundam secundae et aliunde et etiam clare per Richardum in quarto, distinxit, xxxiiij, quos adducit Henricus Kerp in Speculo suo aureo, precepto, vi, sermo, iij, vbi aperte necdum per rationes theologorum sed etiam sacris canonibus idem ad longum manifestat. Idem patet per Ioan. an. in clem. de hereti. ad nostram: licet auctoritas sola sacre scripture ad hoc sufficeret, pri. ad Corin. 6, vbi Apostolus dicit, Foli errare neque fornicatores neque idolis seruientes neque adulteri regnum dei possidebunt. Hac infallibili veritate catholica presupposita sequitur conclusio prima, que cum ceteris de concubina sicut de concubinarijs est intelligenda.

¶ Conclusio prima. Fornicarius seu Concubinarium occultus non notorius siue sit laicus siue domicellus siue sacerdos quando est periculum de reciduo in fornicationem etiam licet abstinere non potest nec debet absolui nisi concubinam abiciat.

¶ Hanc conclusionem ponit Angelus

in Summa titulo concubinatus, probans eandem quia talis non est rite contrarius. Et ad hoc adducit, ca. xxxiiij, q. ij, legat. vbi dicitur qd nec a Christo nec ab Apostolis venia nisi se corrigentibus fuisse concessam et non in errore duratibus. Probat etiam per maximam illam theologica a doctore Lancelario Berson in suis regulis moribus notatam videlicet. Agere incertum et dimittere certum in materia morali vel sic. Exponere se periculo peccati mortalis est peccatum mortale sed periculo recidui fornicationis se exponere est agere incertum et periculo peccati mortalis se exponere. Ergo est peccatum mortale et per consequens concubinarium huic se exponens peccat mortaliter. Et sic in tali casu non est absoluedum.

¶ Aduertendum tamen circa maiorem quod illa maxima intelligitur secundum Lancelarium vbi supra. Quando illud vel tale est vehementer et probabiliter incertum eque sicut oppositum vel magis, tunc enim illud quod agitur non carebit mortali culpa aliter non oportet, hec ille. Exempli causa potest hic poni de concubinario occulto secum concubinam habente quando ex conuersatione etate et qualitate coram et alijs circumstantijs pensat continere vitium vehementer imminere eque aut magis quam castitatis virtus conseruet inter eos: tunc concubinarium sicut et concubinam mortaliter peccat periculo peccati mortalis peccati fornicationis se exponendo si non abiecerit concubinam. Secus autem est de occulto concubinario quando non imminet periculum recidui, talis enim tunc potest absolui: prout etiam notat in Angelica summa titulo, vbi supra.

¶ Conclusio secunda.

Concubinarium notorius secum manifeste concubinam tenens et peccatum prouans licet sepe abstinere et abstinere proponat non potest absolui nisi concubinam abiciat. Hanc conclusionem ponit Angelus vbi supra. Et probat primo propter scandalum actuum mortale quod dicit spirituale homicidium, cuius nam enim in mortale peccatum proximo per se et non per accidens sufficiencyter prestat. Istud patet per beatum Thomam, secunda secundae, q. xliij. Aut enim talis concubinarium notorius ita

non absoluedum

peruersus est / q̄ intendit per concubitu[m] e
ius notoriu[m] occasionem ruine proximo pre
stare in peccatum sic formaliter scandalizat
z speciale peccatu[m] mortale / scilicet scanda
li co[m]mittit distinctu[m] a fornicatio[n]e z alijs pec
catis spem contra charitate[m] proximi agen
do quod patet ex parte finis intenti / qui
dat speciem in moralibus. Finis em̄ huius
modi dicitur scilicet ruina in peccatum pre
stare est speciale nocumētum spirituale. Et
sic opponitur directe correctioni fraterne / in
qua intenditur rōne charitatis spiritualis
nocumēti remotio. Quando ergo concubi
narius per notoriu[m] concubitu[m] hunc finē in
tendit / sequitur q̄ mortaliter scandalizat.

¶ Aut secundo nō intendit occasiō[n]e[m] rui
ne per peccatu[m] proximo p̄stare / prout com
muniter fit. nihilominus quia peccatu[m] suu[m]
mortale est manifestu[m] occasiō[n]e[m] ruine per se
in mortale peccatu[m] prestat: quare scandaliz
zat per se licet materialiter / z scandaluz acti
uū mortale per se co[m]mittit. quod alias occa
sionariu[m] dicitur / seu scandalu[m] etiā per acci
dens. id est preter intentionē agentis. Huius
ius declaratio z fundamētum patet per b.
Tho. in quarto. dist. xxxviii. qui dicit. Si
cui quilibet actus virtutis habet ordinē ad
finē charitatis: etiā si actu non ordinē ad
finē illum: z sic habet aptitudinē: vt impa
retur a charitate. ita quodlibet pctm̄ quan
tum est de se h[ab]et ordinē ad contrariu[m] finē eti
am si ille finis non intendat ab agente.

¶ Sed querit / vnde fornicatio z quodli
bet peccatu[m] habet / quod dicatur scandalu[m].
Respondet secundum eundem / q̄ ex circum
stantia adiuncta: que dicitur coram alijs / seu
in manifesto peccare. Oportet enim / q̄ spi
ritualis obex / qui scandalu[m] dicitur in via
ambulanti obijciat. quod fit per illam cir
cumstantiā / scilicet dum in notitiā eius ve
nit. Peccatu[m] igitur licet ab exteriori nō pos
sit habere causam sufficientē / eo q̄ est volū
tariu[m]. Potest tamē habere causam per se in
ducentē: que per se nata est inclinare ad pec
catu[m] / ad hoc q̄ alijs ducit in pctm̄: vt pa
tuit in p̄rio mēbro conclusiōis. z hoc ex par
te alicuius intendenti. Vel scdo / si quis nō
intendat tñ ex suo genere ipsum factu[m] est ta
le quod de sui rōne habet / quod sit induci

uum ad peccandū: puta cū aliquis publi
ce facit pctm̄ / vel quod h[ab]et similitudinē pec
cati. talis proprie dat occasionem ruine.
Unde vocatur scandalu[m]. hec beatus Tho
mas in locis preallegatis.

¶ Concludit igitur / licet fornicarius no
torius per peccatu[m] suu[m] manifestu[m] causam
per se insufficientē proximo ad ruina[m] alicu
ius pcti ponat. sufficiens tñ per se inductis
uum ad ruina[m] z mortale pctm̄ prestat. vns
de sequit q̄ non est absoluendus. mortaliter
em̄ scandalizat / licet non intendat. Quare
Christus in euāgelio: Matth. xviii. Bene
dixit. Ne illi per que[m] scandalu[m] venit: vt au
tem importat d[omi]nationē eternā. Et signan
ter dicit / venit: quasi diceret etiā si hoc non
intēderet / sed scandalizare. tñ opus eius ta
le est q̄ venit inde scādalu[m]. Ita allegat An
thonius hanc auctoritate[m] in secunda parte
de scādalo. ¶ Secūdo principalis con
clusio hec probat: quia notorius concubi
narius talis priuans peccatu[m] / licet q̄ plus
ries abstinere velit. Nihilominus periculo
recidui fornicationis se p̄mittit: quare mor
taliter peccat: vt patuit in prima conclusio
ne: z per se sequens non est absoluendus.

¶ Conclusio tertia. Fornicarius / seu
concubinarius notorius suspectus nō con
tinuans actū peccati: sed om̄ino continēter
desistit / nec est etiā in periculo recidui. ita
q̄ decetero nunq̄ concubinā cognoscat ad
huc non pōt absolui / nisi p̄cubinā abijciat
Hanc conclusiō[n]ē notat Angelus / vbi su
pra. Et probat: quia scandalu[m] mortale etiā
co[m]mittit. Eadem em̄ ratio dandi occasiō[n]ē
ruine proximo in peccatu[m] mortale reperitur
in isto suspecto concubinario / sicut in vero
de quo in secunda conclusiōe.

¶ Pro huius fundamētali declaratione
notandū ex dictis be. Tho. vbi supra. q̄ in
definitōe scādali / qua definit est dictū vel
factū minus rectū prebens alijs occasiō[n]ē
ruine. per hoc neduz comprehendunt / que
sunt scdm se mala: sed etiā que habent speci
em mali: quare notāter in definitōe non d[omi]n
dictū vel factū peruersum: sed minus rectū
Unde pctm̄ scādali actiuū inuenit quan
doq̄ separatu[m] ab alia specie peccati / qd cō
sistit in actu exteriori: vt qñ actus exterior

De Conubinaris

de se nō est pctm̄ nisi inq̄tum per quandā
filitudinē peccati q̄ h̄z natuz est dare occa-
sionē ruine in manifesto tactū. Sicut cum
aliqs recūbit in idolio: sc̄z in locorbi come-
dunt idolis imolata. q̄uis em̄ hoc sc̄dm se
nō sit pctm̄, tū quia h̄z quandā spēm mali
vel filitudinē venerationis idoli. ideo p̄t
alteri p̄bere occasionē ruine. quare Apl̄us
monet ad Thessa. v. Ab oī specie mala ab-
stincte vos. Et p̄pter eandem cām. i. ad Cor.
vij. Precepit q̄ carnes idolis imolate quā-
uis de se non sit malū comedere. p̄pter scan-
dalū tamē pusilloz comedi non dicit. qua-
re ibidē concludendo dicit. qua p̄pter si
esca scandalizat fratrē meum nō manduca-
bo carnē in eternū: ne fratrē meuz sc̄dalizē.
Ad propositū nostrum quāuis personā ali-
quā secum tenere in se nō sit malum quādo
cauet actuale peccatū z periculum eius. ta-
men quia eadē persona fuit concubina con-
cubinarī z ipse suspectus est adhuc cum ea-
dem de fornicatiōe. Ideo gerit speciem z si-
militudinē veri concubinarī notozij tenen-
do talem concubinā: unde scandalum acti-
uum omittit. Et quia mortalis peccati hec
species z similitudo extat. sequit q̄ sit scan-
dalum actiuū mortale sc̄dm beatum Tho.
in quarto. Species em̄ peccati mortalis
dimittenda est p̄pter charitatē proximī. de
qua vnusquisq̄ tenet prouidere salutē. pri-
mī. z sic qui non dimittit z charitatē agit
Henricus Werp etiā allegat dictum beati
Tho. secunda sc̄de vbi d̄t. Quandoq̄ acti-
uum scandalū est peccatū mortale vel quia
comittit actū peccati mortalis: vel q̄a con-
tēnit salutē proximī. cum p̄ ea conseruāda
non p̄termittat aliqs facere qd̄ sibi libuerit
etiā si in se nō sit peccatū. Exemplificat ibi-
dem Henricus. v. precepto. sermōe. vij. ad
propositū dicens. Conringit quēpiam ab
actu quidē peccati cessare. sed tamē pusillo-
rum scandalū non euitare. vtpote quia re-
manet cū illa in castitate quā prius tenuit
in fornicatiōe/ aut in occulto recipit in yro-
rem quā in manifesto habuit in concubinā
z in filibus idem est iudiciū. hec ille. Exem-
plificat etiā do. Anthonimus sc̄da parte de
scandalo di. Si cuius nimīa familiaritatē
habet cū aliqua p̄sona suspecta/ z sentit bo-

mines scandalizari nepharia de eis iudicā-
do z loquendo. nec tū vult dimittere nō cu-
rans/ q̄ alij scandalizent/ quāuis nō inten-
dat aliquod nephariū/ nec illos scandaliza-
re. cum nō subit causa necaria illius fami-
liaritatē peccat mortaliter dando occasio-
nem illius ruine. hec ille. Quid putas ergo
de concubinario nostro secū inuerecūde ba-
bendo per cobabitationē concubinā suspec-
tam. ¶ Igitur singulis notatis concludis-
tur/ q̄ predictus cōcubinaris noīe z non
re solū propter speciem malā z similitudi-
nem peccati mortalis cōcubitus: sic manis-
festi non est absoluendus/ nisi concubinā abi-
ciat. mortaliter em̄ scandalizat. species qui-
dem mala infirmis nocet z occidit eozū ani-
mas. ¶ Contra hanc conclusionē quidā
eozū licet ab actu peccati fornicatiōis desis-
tant. intrinsecus tū aduclatenter venio-
amos. infeci nolūt separari dicētes. Quid
ad nos si populus dicat nos peccare/ cum
nos fuerimus imunes. sufficit nobis cōsci-
entia nostra. allegātes illud Carbonis. Cū
recte viuas non cures verba malozū. Arbi-
trij nostri nō est/ q̄ quisq̄ loquatur. Sed
reuera mērita est iniquitas sibi p̄pi. non em̄
sunt imunes a peccato mortali ad minus/
vel ex parte piculī recidui/ vel ex parte scan-
dali mortalis occasionem ruine proximo z
proprie infamie prestando. Hec videlicet q̄
dicitur sufficit nobis cōscia nostra. talis em̄
erronea est. dicitur em̄. xij. q. p̄. nolo. due-
res sunt cōscia z fama. cōscia necaria tibi
fama proximo tuo: qui cōfidens cōscie z
negligit famā crudelis est. ¶ Sed repli-
cant quidā contra hec. vt hypocrīte. volu-
mus infamīā hmōi/ p̄pter deū sustinerē. ac-
em̄ virtutis humilitatē est. legit em̄ in vi-
tas patrū de multz sanctis patribz/ qui pro-
pziā infamīā sustinebant. Et insuper ad ca-
nonē allegatū respondēt. q̄ intelligit/ quan-
do q̄s est inter tales/ qui parati sunt imita-
ri famā. z non inter illos/ qui solum parati
sunt reprehendere in glo. c. lenti. xi. q. iij. Jā
dicit se inter reprehēditores ambulare: qua-
re non est curandū nobis de fama.

Ad hec respondet sc̄dm bea. Tho. quod
libeto. x. Uex est contēptus fameratiōe sui
ipsius in aliquo est virtutis humilitatis. r̄s

non absoluendis.

CXL

tionem tamen proximi ignavia est et crudelitas. Quia ergo verus sit / q̄ qui presunt alijs. et ad imitationem positi / quibus incumbit ex officio vel statu perfectionis aliorum saluti providere solum teneantur famam custodire / et infamiam pro posse repellere. Et alij quibus custodia proxime salutis iminet sue humilitati providentes famam vel infamiam contemnere possent / et non curare linguas detractantium compescere. nihilominus tamen omnes occasionem infamie subtrahere tenentur / alias sine activo scandalo transiri non possent / quod semper est peccatum hoc sententia beati Thome. ubi supra. Per hoc respondetur ad objectionem fucam: quod sancti patres ex humilitate infamiam sustulerunt / sed non dederunt occasionem infamie per peccatum / aut speciem / seu similitudinem peccati / quemadmodum excecari et esse minati concubinarij faciunt. siue ergo presint inter eos: qui habent imitari / siue non semper in peccatorum tenebris ambulant / nisi concubinam abijciant. Quia enim ut dicit beatus Thomas in quarto. dist. cxxvii. siue perfectus / siue imperfectus tenet ad hoc: quod edificet proximum exemplo suo. secundum illud Ecclesiastici. xvij. Deus unicuique mandavit de proximo isto: quia non solum exempla maiorum: sed etiam equalium: et minorum nata sunt movere. hec ille. Circa satisfactionem concubinarij publici notandum post Albertum in quarto. quem. do. Anthoninus. secunda parte. tit. ij. cap. ij. §. pri. allegat dicens. quod peccantes manifeste damnificando alios malo exemplo: precipue quando hoc intendunt. vel continent / seu parvipendunt scandalum aliorum propter quod alij ruunt in diversa vicia. tales tenentur ad satisfactionem bonis exemplis manifestis. Non autem tenentur propter hoc ad publicam penitentiam: ut dicit Albertus. sed ad edificandum alios bonis moribus manifestis: sicut scandalauerunt per mala manifesta. hec ille.

¶ Conclusio quarta / que sequitur predictas correlarie. et est talis Confessor absolvens concubinarium peccat mortaliter: nec non concubinarium recipiens sacramentum seu absolutionem aduertenter. Prima pars

conclusionis probatur. Absolvere non absolvendum: ut puta non rite contritum. continuatet mortale peccatum peccat mortaliter. Hec etiam sententia Richardi in quarto. Abicitur enim sacramento indigne ministrando. Sed sacerdos absolvens concubinarium facit huiusmodi. aut enim ad minus continuat peccatum / quo ad periculum recidivi. aut quo ad scandalum / si fuerit notorius: ut patet per conclusiones dictas. Ergo sequitur / quod absolvens eundem peccat mortaliter. Hec obicitur / si confessor talis dicat: antequam absolvas dicat concubinarium se velle abstinere a concubina: doletque de peccatis. Hoc certe non sufficit: ut sepe dictum est / sed requiritur necessario / quod concubinam abijciant. ¶ Sed queris forsitan. nunquid sufficit voluntas abijcendi in eo / ut absolvas. Respondetur / quod si esset perfecta ut dicitur sufficeret / et sic quis confessor excusatur absolvendo / quando sibi ex signis probabilibus constat differentia de perfecta voluntate / vel imperfecta / seu differentia contritionis et attritionis ipsius concubinarij absolvendi. non tamen cum per signa evidenter hoc consistit / et notificatur. Unde necessario attendendum est confessori / quod communiter concubinarium in perfecta voluntate abijcendi deficient / et vera contritione. Habent enim communiter voluntatem imperfectam et remissam abijcendi concubinam in communi dolentes dicunt doleo / quod deum offendi. finaliter in hoc statu permanere nolo. vna dierum abijciam meam concubinam adhuc ita perficere nequeo. me emendabo quantum fragilitas permittit humana. dominus misericors est et cetera. Et sic somnando multi eorum ambulant indigne sacramenta sumentes. Sed certe hec voluntas remissa / seu velleitas cum displicentia tali communi non sufficit / quod absolvanter. Talis enim displicentia imperfecta est / deficiens a vera contritione. Unde potius attritio dicitur / in qua delectatio peccati totaliter non remouetur / sed sapor peccati aliquo modo manet / secundum sanctum Bonaventuram. in quarto In signum cuius cum desuper de separatione seriose admonetur / abhorrent anxiatur in corde et amore adhuc radicaliter infecti et carni

De Concupinarijs

naliter diuersa querunt diuerticula ad prote-
landū separationē sui cōcubinatus. Requi-
runt ergo anteq̄ absoluant perfectā volun-
tas abiiciendi concubinā cum perfecta dis-
plicitentia de peccatis: que sc̄dm̄ bea. Tho.
notatur p̄ritio/ in qua homo totaliter affe-
ctū peccati dimittit et delectatio peccati to-
taliter remouet secundū Bona. Itaq̄ con-
siderandū q̄ tunc voluntas efficac̄ est abici-
endi/quando nullius peccati mortalis, nec
scandali periculū est in mora ex dilatione et
alijs circumstantijs. **Huius signum extat**
quādo non tardant post susceptā peniten-
tiā abiicere concubinā, nescit em̄ tarda mo-
limina spiritussancti gratia sc̄dm̄ Ambrosi-
um. Sicut em̄ veneno intoxicatus oibus
postpositis cogitat de cura: sic concubina-
rū vere contriti non abhorrent, sed anhelat
separari a concubinis, deum timētes et iu-
dicia eius. **Timor enim dñi expellit pecca-**
tum. **Ecclesiastici p̄i.** Periculū autem pec-
cati mortalis est in mora/ quādo ad notabi-
le tēpus tardāt concubinas abiicere eas te-
nētes/ aut tenere proponūt: et hoc vel ex par-
te recidiui/ vel ex parte scandalij: vt supra per
conclusiones patuit. **Quid igitur de cōfess-**
oribus potius vt ita dicat̄ adulatoribus/
qui aut propter timorē/ aut propter lucrū/
vel fauorē habendū damnabiliter sine alijs
qua restrictionē absoluūt domicellos/ et alijs
magistrates cuiuscunq̄ status: qui de an-
no in annū concubinātū continuāt/ et cum
proposito vero vel interpretatiuo ad mīus
quo ad cohabitatiōem tenere concubinas
intendūt. **Tales siquidem cōfessores place-**
bo/ et raro dirige cantātes non attendit/ q̄
sicut infirmū/ nisi morbi causa tollatur non
sunt capaces sanitatis, sic nec isti nisi cōcu-
bina abiiciatur/ absoluūtur, irrisores alias
sunt sacramētū: et penitētiē non satisfaciūt.
Est em̄ satisfactio penitētiē peccatorūz cau-
sas excidere nec suggest̄ idibus earū aditūz
indulgere, prout diffinit August. in lib. de
dogma. Christianis quem allegat magister
sententiārum, dist. xv. ¶ **Secūda pars cō-**
clusionis fuit/ q̄ cōcupinarijs recipiēs sa-
cramētum penitētiē/ et absolutionē scienter
peccat mortaliter. **Istud probat per Bona-**
uen, in, iij, dist. xvij, vbi vult q̄ accedēs in-

dispositus ad confessionem et absolutionem
accipiens sine predispositiōe probabili: vt
quia cōtinuat peccatū mortale quāntum in
se est/ facit irriūm sacramētum/ quod non
est sine cōtemptu, et sic de nouo peccat mor-
taliter. **Hec etiā est sententiā Richardi, ibidē,**
sed cōcupinarijs est huiusmodi, non enim
est cōtritus: vt patuit per allegata, cōtinuus
at em̄ peccatum: vt dictū est/ vel exponēdo
se periculo recidiui in mortale peccatum for-
nicatiōis/ vel ex parte scandalij actiui mor-
talis: vt patuit per conclusiones. **Et quibus**
sequit̄ vnum lamētable/ q̄ non liberantur
per confessionem a peccatis cōcupinarij de-
cti/ sed magis illaqueatur, et nedijs ipsi: sed
et cōfessor eorum precipitat, nouo enim pec-
cato mortali sc̄dm̄ sententiā Richardi tam
confessor q̄ confitēs vinculantur sacramēto
penitētiē abutentes: vt declarātū est.

Sequuntur varia pe- ricula correlarie dictis iam cōsonatia, Et primo circa sacerdotes concubina- rios.

¶ **Hec veniale spectrum speciale**
quid tūc putas erit de concupinarijs sacer-
dioribus mutuo se absoluētibz: imo in ve-
ritate damnabiliter se plus deturpātibz.
Dicit enim Panormi, in, c, v, de cōba-
bi, cleri, et muli, quo ad deū et se concubinas
rius est suspensus/ et peccat mortaliter cele-
brando, hec ille. **Et eadem ratiōe circa alia**
sacramēta sumendo/ et ministrando. **Dicit**
em̄ beatus Tho, in, iij, dist. xliij. **Et Al-**
bertus super Dionysium, quādo dūq̄ dā-
cus exercet officiū suum/ et exhibet se vt mi-
nist̄ ecclesie in peccato mortali toties pec-
cat mortaliter. **Unde quādo tangit res sa-**
cras vtens suo officio mortaliter peccat, re-
quiritur em̄ q̄ homo sancta, sancte tractet.
¶ Terrendū veridicum verbū sacerdotibz
maxime attendendum. **Sequit̄ enim ex hoc**
q̄ sacerdos fornicarij absoluēs quoscūq̄
toties quoties peccat mortaliter idigne of-
ficio suo vtens, sic quoties baptizat/ quon-
ies inūgit/ quoties celebrat/ quoties publi-
cus publice predicat, et c̄ijs. **Et sic probādo**
loz semper bene et merito agere existimā

non absoluē

non absoluendis.

CXLII

se plus inextricabiliter illaqueat. In quam
ergo versatur periculo Pastor mercena-
rio concubinario curam animarum comit-
tens pensandum est, omnium enim peccatorum/
quorum in tali statu non est numerus ex pars-
te administratio reus est / et erit coram tre-
mendo iudice. Consuetudines enim et facientes
pari pena plectendi sunt, xvij. q. iij. omnes.
Ratio quicquid enim est causa cause est cau-
sa causati secundum antozem libri causarum. Quia
propter pastorem tenet deceter personaliter re-
spondere aut ecclesiam resignare etiam si deberet
mediis care antequam concubinario curam ecclesie
committeret. Non enim sunt facienda mala: ut
enim dicitur bona secundum Apostolum. Insuper
per non preterendum et maxime confessori at-
tendendum quod sacerdos concubinarium si fu-
erit manifestus, ita quod nulla tergiversatione
celari potest talis est suspensus ab officio.
pater, xxxij. dist. c. preter s. verum. Et si cele-
brat irregularis, c. pri. de re iudicata, lib.
vi. Et solus papa dispensat, c. pri. de re iudi-
li, vi. et c. pri. de sen. et co. lib. vi. licet aliqui
velint quod prequirat aliqua monitio aliter
non incurrat predictas penas, dicit tamen
Angelus in Summa quod primum sit verius.

¶ Sed quis hec aduertit: quis diuisce-
modi laqueos inextricabiles enodabit / aut
enarrare poterit. Lerte hoc mare magnum,
illuc reptilia / quorum non est numerus. Idic
subiecte error quidam intolerabilis preium-
ptuosus astutia diaboli inuentus / quorum-
dam sacerdotum presertim concubinariorum:
qui celebrant missam, dum tamen copiam
sacerdotis habent / et oportunitate confite-
di. Nihilominus veniunt alter ad alterum
petentes super confessione facienda dispensa-
tionem, et dicit dispensetis mecum. Et sic igna-
ri simulata et ficta dispensatione contenti si-
ne confessione ausu quodam temerario altare
accedunt. Aut enim talis celebraturus prece-
ptum implere potest aut non. Si non tunc
dispensatione non indiget, si sic tunc ratio-
nabile est et necessarium quod seruetur: ut puta
quando habet oportunitatem et copiam sacer-
dotis: cui deuote secure et rite confiteri potest
quare tunc dispensatio fieri non potest, con-
tra enim rationem non est fidelis dispensatio
sed crudel dissipatio: prout dicit Bernar-

ad Euge. lib. iij. Obuiat igitur huic sum-
ptuoso errori sacra scriptura sanctorum et docto-
rum dicta presertim scribentium super Hieronim-
um iij. Sen. ut est bea. Tho. Durandus. Pe-
trus de pal. sanctus Bona. Scotus et alij
quorum vna ratio est: que non tamen debet reco-
siliari deo talis / sed etiam ecclesie ad hoc quod
digne sumat sacramentum unitatis ecclesie. Ad
hec allegant doctores Nicolaus dincelspyl
ibidem et alij Hugo, de sancto victore: qui
dicit in lib. de potestate ligandi atque soluen-
di. Audacter dico si ante sacerdotis absolu-
tionem criminofus ad confessionem corporis Chri-
sti accedat pro certo sibi iudicium manducet et
bibit etiam si tamen antea multum peniteat / et etiam
vehementer doleat et ingemiscat. Hec ille
Intelligendo quoniam habet copiam sacerdotis /
prout dicit Tho. de argen. post alios ibidem
in quarto. Cesset igitur error huiusmodi ve-
nosus ne peccatum peccato accumularet.

¶ Sed dubitat de gravitate peccati for-
nicationis concubinariorum presertim sacerdotum
compatiue ad homicidium.

¶ Utrum sacerdos quilibet fornicarius
etiam concubinam non tenens peccato for-
nicationis quilibet grauius peccat quam si alium
quem occideret seu homicidium committeret.
Respondetur affirmatiue quod si: presupposi-
tis quibusdam positionibus quibus in ve-
ritate stantibus sequitur conclusio.

¶ Prima positio: Ordo inseparabiliter
continentiam habet annexam ex voto. Huius
opinionis apte est sanctus Bona, in iij.
dist. xxxvij. sicut enim qui regulam ab alio tra-
ditam proficitur puta monachalem et habi-
tum suscipit eiusdem ubi continentiam annexam
est dicitur sequenter vouere continentiam:
sic et ordo apud Latinos ex ecclesiastica insti-
tutione habet continentiam annexam / et ideo
qui ordinem suscipit spontanee se obligat /
ita quod obligatio illa procedit ex statuto par-
ter et ex voto / et in susceptione ordinis est so-
lemnizatio voti. Huius opinionis quod necdum
ex statuto ecclesie sed etiam ex voto ordo sa-
cerdotum continentiam habet annexam videt beatus
Tho. inde malo, q. vij. art. v. prorem ducere
in sacerdote est contra preceptum de voto con-
tinentie implendo / non autem in laico qui
non vouit, hec ille, Promittit autem seu vouit
Ela

eade ratio est in alijs, hec ille. Et quia sacerdos fornicatis contra iuramentum agit, prout notat supra in propositione prima, sequitur quod sit periusus. Et quibus omnibus post questionem hanc narratis videtur aperte concludendum, licet non intelligentibus et fornicarijs presertim concubinarijs absurdum auditu sit et abominabile, videlicet. ¶ Omnis sacerdos fornicando est sacrilegus et periusus, et grauius toties quoties peccat quam si hominem occidat. Hec stupenda horribilis propositio merito omnibus sacerdotibus ex intimis est attendenda: ut videtur casus huiusmodi fornicationis immensis irritamentis plenissimus.

Sequitur aliud periculum nedum sacerdotum, sed omnium concubinariorum, quo ad contritionem et confessionem.

Intra omnes concubenarios restat difficultas non parua, quo ad eorum contritionem peccatorum rite faciendam. Requirit enim secundum communem legem preparatio ante iustificationem et contritionem veram, in qua oportet multa considerare. Unde tenet secundum b. Tho. in quarto, di. xviij. et alios de singulis sigillarim periculis mortaliu, quando eadem habet in memoria seu quam potest inquirere tenetur recogitare ad inueniendum reducendo ad memoriam dolendo de singulis singulariter. Quamuis in privilegiata iustificatione: ut in Paulo latrone et maria Magdalena non fuerint preparameta, sed subito deus erga eos fonte misericordie apuit. Sicut enim Christus sanauit quosdam subito, et alios quotidie sanat successiue in cursu conuersionis, sic et in animabus fecit: ut dicit b. Tho. in summa contra gentes. Quibus pensatis pensandum est circa concubenarios, presertim inueteratos, quod raro rite conterentur, possunt enim ut in plurimum et si non omnia saltem plurima mortalia reducere ad memoriam de singulis displicentiam habendo, ad quod requiritur tem-

pus non breue et diligentia non parua que laborem recusant propter amaritudinem anxietatem. Exempli causa, potest concubinaris sacerdos cum suis omnibus parochianos cognoscat singulariter discutere per personas et circumstantias quibus et quoties indigne ministrabit sacramenta, et sic de alijs peccatis. Quo modo ergo et quam rite et debite de singulis singulariter preterantur videant ipsi, et eorum confessor necessario aduertat, res enim non parui ponderis periclitantur. Namque si non rite sit due anime in quolibet confessione, putat theologie professor venerabilis Lambertus de monte asserere solebat, impositionem manuum abhorrens quam fere nihil periculosius.

¶ Insup considerandum quod eadem ratioe deficiunt in confitendo, non enim rite se discutiunt exanimando, quod patet: confitentur enim presertim inueterati concubinarij solum peccata in breui peracta post ultimam confessionem, de antea autem factis et confessis toto tempore status eorum quo concubinam habuerunt nec cogitant nec confitentur excecari per errorem se tutos de illis putantes. Sed reuera fallunt tenent enim de omnibus peccatis toto tempore sui concubinitus peractis etiam sepe confessis iterato de nouo confiteri etiam numeraliter in eadem specie quantum possibile fuerit.

¶ Dicis forsitan Chaos confusum hoc aggredi quam poterit quin bebesceret, durus hic sermo. Respondetur quod discretio cum maturitate non est impossibile, licet videatur et sit utcumque difficile. Et quibus durus hec sermo sit, nihilominus tamen verus. Ratio sepe patuit quod secundum doctores de rite contritionis solum potest quis debite confiteri et absolui, sed in toto tali statu criminoso non est concubinaris contritus rite, ut patuit lege supra in prima et alijs conclusionibus, vel ex parte recidui vel ex parte scandalii: ergo nec debite absolutus nec confessus, et persequens tenetur de nouo de omnibus iterato confiteri etiam numeraliter in eadem specie explicando, si potest prout vult dominus Anthonin post bea. Tho. in parte, tit. xliij. c. xix. §. vij. Modum autem ad rite confitendum concubinarijs et dicitis correspondentia dicit Angelus in summa
Ba ij

De Concupinarijs.

titu. Interrogatio vtz. Si iuuenis p̄fessor
q̄ peccator nō adhibuit debitā diligentīā
vt memoriā suoz peccatorz habeat / vt pu-
ta qz oportet iterare p̄fessiones de multo tē-
pore z ipse penitentes hoc non cogitabat z
p̄pterea nullam posuit diligentīā sup̄ pecca-
tis cōfessis / tunc admonēdus est vt vadat
z conetur reducere ad memoriā sua pecca-
ta discurrendo per status quos habuit / per
officia q̄ exercuit / per loca in quibus habi-
tauit / vt sic integre confiteri valeat. *hec ille.*
*Sed heu q̄s vnq̄ de concupinarijs remit-
tit ad se debite recolligendū: sed vt in pluri-
mum periculosisime oēs fere ex arrupto ab-
soluuntur. Veruntū si quis concupinarius
chaos dictum in hoc immensum attentat de
singulis in toto statu z tempe ꝓcupinatus
peractis rite q̄tum pōt contereudo cum firmo
 proposito abijciendū cōcupinā / ita q̄
 tollat occasio peccati z scandalū proximi /
 vt dictum est in quarta ꝓclusionione: talis licet
 preter p̄positum recidiuet z concupinatum
 continuet de illis tunc sic rite confessis non
 tenet iterato conteri z ꝓfiteri: cum rite p̄ ve-
 ram penitentiā sint deleta. S; quis est hic
 inter concupinarios z laudabimus eū qui
 ita rite conteri z confiteri. Rara siquidem
 suis p̄sertim inter sacerdotes cōcupina-
 rios vix corrigibiles. Teste Chrysostimo su-
 per Math. c. xxi. vbi dicit. Quis clericum
 vidit penitentiā agentem. Omnia em̄ que
 cunq̄ in scripturis sunt propter quotidias
 nā meditationē an̄ oculos eius inueterata
 sunt z vilia estimant. Nihil aut̄ impossibi-
 lius q̄ illū corrigere q̄ oīa scit: z tñ ꝓtēns
 bonū diligit malū. Propterea cleric⁹ q̄ sem-
 per meditat̄ scripturas aut omni modo ob-
 seruaturus est z erit perfectus / aut si semel
 ceperit illa cōtemnere nunq̄ exercitat̄ in il-
 lis vt teneat illa. Et si deprehensus homi-
 liauerit se non ideo dolet qz peccauit / sed cō-
 funditur qz gloriā perdidit. *hec ille.**

Sequitur ethortatio d̄

Concupinis abijciendis z
concupinariorum abiec-
 tionis inualidis.

Igitur cōcupi-

narij omnes legis naturez
gratie p̄uuaricatores expe-
giscimini redite ad cor: ves-
tra peniāte pericula / ꝓsate damna: omnia
em̄ bona meritoria z fructifera vobis aut
sunt ifructuosa / z mortua / aut mortifera no-
ua mortalia adducencia prout cōtingit cir-
ca sacramenta vt declaratū est supra cons-
clusionione quarta z hec omnino in hoc statu
cōcupinatus sub pena damnationis eterne
sunt omittenda z non cōtinuanda. Aut vt
dictū est q̄ sunt mortua / vt puta ieiunia ve-
stra / orationes / elemosyne / pietatis z cetera
rum virtutū opera: carent em̄ humore vite
charitatis scz z gratie z sic mix q̄ nō abso-
bemini ac fm̄ Vincenciū singula vestra a
diabolo perimant z deuātent. Et ꝓpter hec
pericula vitanda dicit Vincenciū hec bo-
na licet sunt mortua / tñ sunt cōtinuanda z
nō omittenda sed augmētanda. Valet em̄
ad huc ad multa / fm̄ bea. Tho. z Alber. in
quarto. valet ad dispositionē gratie ad bo-
na temporalia habenda / z assuefactionem in
bonis. Nihilominus mortua manent vero
ꝓmio vite carentia. *D*amnū lamentabi-
le quo omnia virtutū opera principali suo
frustrant sine. *D* vita porcina nullā veraz
admittens virtutē / animā ita nobilem dei
insignitā imagine tam miserabiliter deur-
pando. *D* fatua ꝓmutatio prore vesana z
fetida abominabili z momentanea tot an-
nullare bona z amittere eterna. Rcuera sin-
gulis dicitis bene masticatis liquet philoso-
phi. ꝓpositio verissima qua dixit. *U*no in-
conuenienti dato alia multa sequuntur. *T*ollat
ergo hoc incōueniens / scz cōcupina. Et
em̄ femina talis. Femina fax sarbane fetēs
rosa / dulce venenū. *P*rebēs sub mellis dul-
cedine pocula fellis. Abijciat inq̄ tam lon-
ge vt causa peccati tollat z ei⁹ suggestiōi a-
ditus ꝓcludat / alias Flāma recandescit
que modo nulla fuit. *D*emū ponunt
quedam abiectiōnes ꝓcupinariorz / quarū
vna principalis patuit supra in fine tercie
conclusionis. Arguunt ad hoc p̄sertim iu-
uēnes ꝓcupinarij: difficile est iuuenē absti-
nere ab actu carnis / quare cōtinencie in eis

a beato Hieronymo p martyrio computa-
tur sed nō omnes possumus esse martyres/
melius ergo videt q vnā concubinā habe-
am q̄ diuersas maculare/ ex glutino amo-
ris vinculari nequimus separi. Respondet
sanctus Bona. in. iij. dist. xxxvij. dicens.
Reuera iuuenē ablinere hoc difficillimuz
est. qz qui ignem abscondit in sinu quō po-
test eum ferre vt eius plāte nō ardeat. Dif-
ficile est extinguere ignem imitando ligna/
sed faciliū est superfundendo aquā. Si
enim vis continere necesse habes mulieres
effugere /z carnem macerare maxime si in-
uenis eas. qz si hoc feceris /z continentia ama-
re ceperis fiat tibi nō solum nō difficile im-
mo per omnia facile/ lex em̄ noua onus le-
uere ratione charitatis: que cetera manda-
ta facit facilia qua qui caret difficulter po-
test onus portare. Hec ille seraphicus do-
ctor /z alia plura. ¶ Hec dicas / impossibi-
le videt ex nimio amore me posse separi
aut continere. Certe erras / est em̄ preceptū
diuini non fornicari /z pericula vitare for-
nicationis: qua ppter possibile est cum de-
impossibile nō p̄cipiat / cuius oppositum
dicere blasphemā extat grandis. Signū
autem possibilitatis patet si grandis pena
pecuniaria aut manū vnius mutilatio aut
decapitationis iniungeret nisi abieceris cō-
cubinam aut a fornicatione desistas vtiqz
abijceres concubinam /z continenter viueres
celles ergo dicere /qz continere sit impossi-
le / prout etiā declarat doctor Hider in suo
preceptorio. Imputa ergo proprie malicie
z corruptioni qua totus mundus corrup-
tus est / dicit enim doctor Vincentius in ser-
mone exaltationis sancte crucis. Creditur
qz maior pars damnatorū erit ex peccato lu-
turie ideo cauere oportet /z refrenare corp⁹
per abstinentias / mortificando inclinatio-
nes / cauendo ab occasionibz /z ozaret alias
dicit Bernhar. qz maius miraculum esset
vivere caste qz suscitare mortuos. hec ille.
Arguit adhuc alij latentī amore infecti pal-
liando excusationem dicentes. De cetero
non peccabo cum mea concubina abijcere
tamen non audeo nec volo / iret nianqz ad lu-
panar / alijsqz innumeris periculis immer-
geretur. Respondet doctor Vincētius in

quodam sermone. Illo stante qz cōcubinā
tua lupanar intraret tu te saluares /z ipsa
sola dānaret /z non ambo. Ideo oportet eā
expellere /z abijcere: vt scandalizati de mala
veitra vita edificent. hec ille doctor sanct⁹.

¶ Itē stante qz concubina velit seipsam
interimere cultello vel in aqua / aut quouis
modo. quemadmodū quedā fatuelle dum
audiunt de abiectioe earū fingere solent.
presertim cum pueris plurimis aliq̄ue sint
onerate. At tamen huiusmodi interemptio
z homicidiū permittendū esset anteq̄ eam
tecum per cohabitatiōem teneres. imo esto
per impossibile qz totus mundus periret si
dimiseris concubinā. adhuc ex precepto tes-
neris ipsam abijcere /z dimittere. teipm p̄e
ceteris saluando. Ordo nanqz charitatis
scdm̄ beatum Thomā. secunda secūde. sub
precepto cadit / sicut ipsa charitas /z hoc ex
postulat: vt propria salutem alijs quibus-
cunqz preferre debes / nec sunt facienda mas-
la: vt inquit Apostolus ad Romanos. vt
eueniant bona. Abijciat igitur laqueus in-
fernalis plenus miseris ne in breui contin-
gar audiri sententia cunctis formidanda /z
horribilis. Apocalip. xvij. Tantū ei date
tormentum /z luctum quātum gloriificatus
fuerit in delicijs.

Et Decretalibus.

¶ De cohabitatiōe clericorū /z mulierū.

¶ Inhibendū est: vt nullus sacerdos fes-
tinas / de quibus suspitio possit oriri retis-
neat.

¶ Si quisquā sacerdotum: id est pres-
byter / diaconus / subdiaconus. de quacū-
qz femina. crimine fornicationis suspectus
post primā secundā /z tertiam admonitio-
nem inueniat fabulari /z aliquo modo cō-
uersari cum ea excoicationi subdat.

¶ Clericos in sacris ordinibus cōstitu-
tos / qui publice tenent concubinas ad eas
abjuradas nolumus cōpelli. sed ipsos per
suspensionis /z interdicti sententiam debes
artius cogere: vt mulieres ipsas a se ita re-
moueant / quod de illis sinistra suspitio nō
possit haberi.

¶ Mandamus quatenus clericos qui
Et iij

